

KİTABIN ADI

MIŞ GİBİ

YAZAR

PETER H. REYNOLDS

PROJE KOORDİNATÖRÜ

DR. NİLAY YILMAZ

ETKİNLİĞİ HAZIRLAYAN

DR. NİHAN AKKOCAOĞLU

TEMA/KONULAR

Çocuklarla felsefe uygulaması (P4C),
sanat, görsel sanatlar

ANAHTAR KELİMELER

Sanat, sanat eseri, estetik, özgünlük,
resim, heykel, beğenme, karar verme,
hayal gücü, yetenek, farklılıklara saygı

ETKİNLİĞİN GENEL KAZANIMLARI

- Sanat eseri ve sanat değeri olmayan nesnelere arasındaki farkları ifade eder.
- İncelediği sanat eseri hakkındaki yargısını ifade eder.
- Bir sanat eserini seçmesindeki sebebi açıklar.
- Görsellerden ne anladığını ifade eder.
- Resim ve basılı malzemelerden zihinsel görüntüler yaratır, resmi yorumlar.
- Neden-sonuç ilişkilerini fark eder.
- Diğerleriyle birlikte öğrenme ortamlarına aktif bir şekilde katılarak ve grup tartışmalarında soru ve fikirlere katkıda bulunarak sosyal sorumluluğunu sergiler.

ETKİNLİKLER

Gerekli Malzemeler : *Mış Gibi* adlı kitap, Gustave Courbet'in *Buğday Toplayıcılar*, Salvador Dali'nin *Uyku* ve Jackson Pollock'ın *No: 5* adlı resimleri

A) OKUMA ÖNCESİNDE YAPILABİLECEK ETKİNLİKLER

ETKİNLİKLER

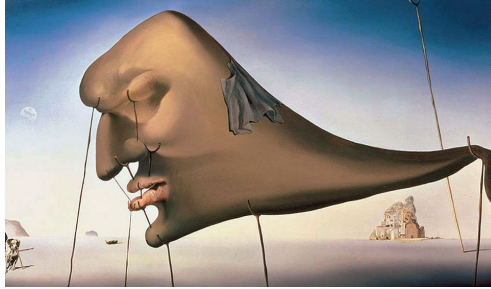
BİRİNCİ ETKİNLİK

- Çocuklara aşağıdaki resimler gösterilir, ancak resimlerle ilgili (ressamı, tarihi vb. hakkında) bilgi verilmez. Çocuklardan bu resimlerde neler gördüklerini anlatmaları istenir.
- Ardından hangisinin sanat eseri olduğu sorulur. Verilen yanıtlara doğru ya da yanlış demeden çocukların görüşleri alınır. Daha sonra el kaldırarak oylama yapmaları istenir. Neden öyle düşündüklerine yönelik gerekçelerini paylaşmalarını söylenir. Bu soruya çalışmanın sonunda tekrar dönülecek. Çocuklara bu bilgi verilerek oylama ve görüş paylaşma çalışması bitirilir.

Buğday Toplayıcılar, Gustave Courbet (1819-1877)

1. Resim

Uyku, Salvador Dali (1904 -1989)

2. Resim

No: 5, Jackson Pollock (1912 -1958)

3. Resim

ETKİNLİKLER

B) OKUMA SIRASINDA YAPILABİLECEK ETKİNLİKLER BİRİNCİ ETKİNLİK: Tartışma

- “Mış Gibi” kitabıyla ilgili tartışmadan önce kitabın bir bölümü okunur. (“Marisol heyecanlı bir şekilde, ‘Evet, vazoymuş gibi.’ dedi.” cümlesine kadar.)
- Ardından çocuklara aşağıdaki sorular sorulur:
 - Sizce Leon, Ramon’un resimlerini neden beğenmedi?*
 - Sizce Marisol “mış gibi” demekle ne anlatmak istemiş olabilir?*
 - Bir resmin “mış gibi” olması ne anlama gelir?*
 - Bir resmin sanat eseri olması için çevremizdeki nesnelere, insanlara benzemesi gerekir mi?*
 - Bir resmi sanat eseri yapan özellikler nelerdir?*
- Bu sorular bağlamında konuyla ilgili bir tartışma yapılır. Burada amacımız “Mış Gibi” öyküsünü araç olarak kullanmak, felsefi sorular çerçevesinde akıl yürütmek, sebep-sonuç ilişkisi kurma becerilerini geliştirmektir. Aşağıda bir sınıf tartışması örneği göreceksiniz.

Felsefi Soruya İlişkin Bir Sınıf Tartışması Örneği*

Duru: Bir resmin –mış gibi olması, gerçeğe benzemesi demek bence.

Öğretmen: Bir resmin gerçeğe benzemesi ne anlama geliyor?

Dilay: Yani çevremizdeki nesnelere, insanların, doğanın bire bir çizilmesi, resminin yapılması demek.

Öğretmen: Size gösterdiğim resimlerden hangileri gerçeğe benziyor, hangileri benzemiyor? Neden?

Burak: Birinci resim benziyor ama diğerleri gerçeğe hiç benzemiyor. Yani çizimler, şekiller çevremizdeki hiçbir şeye benzemiyor.

Öğretmen: Sizce bir resmin sanat eseri olması için çevremizdeki nesnelere, insanlara benzemesi gerekir mi?

ETKİNLİKLER

Serdar: Ben ikinci resmi sevdim, ilk resimden yani gerçeğe benzeyenden hoşlanmadım. İkincisi sanat eseri olabilir. Sanat eseri diyebilmemiz için o resimden hoşlanmamız gerekir.

Gözde: Ben de 3. resmi hiç beğenmedim. Onun sanat eseri olabileceğini düşünmüyorum.

Elif: Ben Serdar'a ve Gözde'ye katılmıyorum. Bir resmi beğenmeyebiliriz. Yani o resim Gözde'nin ilgisini çekmemiştir, renklerini sevmemiştir. Ama sanat eseri değil diyemeyiz.

Öğretmen: Doğru mu anladım? "Bir resmi beğenmeyebiliriz ama bu onun sanat eseri olmadığı anlamına gelmez." diyorsun.

Elif: Evet. Hoşlanıp hoşlanmamak bizim zevkimizle ilgili.

Sevda: Ben Elif'e katılıyorum. Herkesin beğenisi çok farklıdır. Böyle bakarsak her şey sanat eseri olabilir.

Öğretmen: Peki, şöyle hayal edelim: Diyelim ki siz resimle ilgili deneyimleri ve bilgileri olan bir topluluksunuz. Elinizdeki resimlerin sanat eseri olup olmadığına karar vermeniz isteniyor. Resimleri hangi kriterlere göre değerlendirirsiniz?

Kadir: Bence çevremizdeki nesnelere, insanlara benzemesi önemli. Tıpkı öğretmenimizin gösterdiği 1. resim gibi. Detaylı, gerçek gibi canlı...

Zehra: Resme kendinden bir şey katmazsa ressam, yeni ve farklı bir şeyler katmazsa bütün resimler etrafımızdaki nesnelere benzer.

Öğretmen: O hâlde sence bir resme sanat diyebilmemiz için diğerlerinden farklı olmalı. Peki, bir resim ne açıdan farklı olabilir diğerlerinden?

Sevda: Yani renkleri, ele aldığı konu, ressamın fırçayı nasıl kullandığı ya da anlattığı şeyler aklıma geldi.

Öğretmen: Bu görüşe yönelik fikrini söylemek isteyen var mı?

Burak: Sevda'ya katılıyorum. Bazen resim öğretmenimiz de farklı düşünün, yaratıcı olun diyor. Oradan geldi aklıma. Başka bir resme benzeyen bir resmi niye sanat eseri olarak seçelim ki?

Dilay: Ama aklıma bir şey takıldı. Bir resimde yaptığımız şey çok farklı olabilir, hatta daha önce kimse yapmamış da olabilir. Mesela saç fırçasıyla resim yapmak gibi. Komik bir örnek oldu ama anlatmak istediğim şey, yaptığımız saçma da olabilir. Bu yaratıcı olur mu?

ETKİNLİKLER

Ceyda: Kesinlikle katılıyorum Dilay'a. Demek ki yaratıcılık sadece farklı olmak değil.

Öğretmen: Farklı olmanın yaratıcı olmak anlamına gelmediğini ifade ediyor Dilay ve Ceyda. Siz ne düşünüyorsunuz?

Serdar: O alanda neyin farklı olduğunu bilmek gerekiyor mu? Yani başka resimleri tanımalı, renkleri, fırçaları, başkalarının neler yaptığını bilmeli.

Öğretmen: Resim sanatıyla ilgili bilgi, deneyim ve farkındalık yaratıcılık için gerekli mi?

Serdar: Bence söyledikleriniz yaratıcılıktan daha önemli. Bunlar olmadan bir resim sanat eseri olamaz. Ressamın bilgi sahibi olması gerekiyor.

Meriç: Bir resmi sanat eseri yapan çizgi, renk, şekil gibi özellikleri mi? Ben katılmıyorum bu görüşe. Bu matematik değil ki... Bence resmi yapanın duyguları da işin içinde.

Duru: Meriç'e katılıyorum. Ressamın duyguları çok önemli. Ressamlar, duygularını, kendi görüşünü, bakış açısını resme yansıtmalı.

Öğretmen: Anladığım kadarıyla yaratıcılık ve resim sanatıyla ilgili bilgi ve deneyim kriterlerimize, resim yapan kişinin duygusunu aktarmasını da ekliyoruz.

Menekşe: Duru'nun söylediklerine bir ekleme yapmak istiyorum. Ressamın hayallerini aktarması, hayal gücü de çok önemli. Mesela öğretmenimizin gösterdiği 2. resimde olduğu gibi.

Kadir: Arkadaşlar hatırlayın. Öğretmenimiz hangisi sizce bir sanat eseri dediğinde çoğumuz 1. resim için parmak kaldırdık. Çünkü gerçeği anlatıyordu bize. En başta söylediğimin arkasındayım.

Burak: Bence 2. resim de sanat eseri. Etrafımızdaki hiçbir şeye benzemiyor ama yaratıcı olduğunu düşünüyorum. Birinci resim yıllar önce yapılmış gibi. Belki o zamanlar ressamın çevremizdeki nesnelere ve insanlara benzemesiydi önemli olan. Belki şimdi başka şeyler önemli. Daha şaşırtıcı, ilginç olması...

Meriç: Aslında öğretmenimizin gösterdiği 3. resim de bayağı şaşırtıcı. Merak ettim, acaba bu resmi nasıl yapmış? Ne hissetmiş yaparken?

Öğretmen: Resimler hakkında dersin başındaki görüşlerinizin değiştiğine dair sinyaller alıyorum Meriç. Bir de Burak'ın az önce ifade ettiğini anlamak

ETKİNLİKLER

istiyorum. Zamana, çağa, yıllara göre sanat eserini değerlendirme kriterlerimiz değişir mi?

Burak: Öyle olduğunu düşündüm. Çünkü her şey değişiyor. Biz de, hatta resim sanatı da...

Öğretmen: Burak'ın ifade ettiği görüşü de tartışmamızda ortaya atılan argümanlar arasına koyalım. Bununla birlikte tartışmamızdan yola çıkarak bir resme sanat eseri diyebilmemiz için hangi kriterleri ortaya koyduk? Kim söz almak ister?

– Tartışmanın ardından çocuklara öykünün geri kalan bölümü okunur.

* Bu tartışma sürecine felsefi sanat kuramlarına yönelik yazılar ışık tutmuştur. Daha detaylı bir araştırma için Ahmet Cevizci'nin Felsefeye Giriş ile Ahmet İnam'ın editörlüğünü üstlendiği Estetik ve Sanat Felsefesi (Anadolu Üniversitesi Yayınları) adlı kitaplarından yararlanabilirsiniz.

ETKİNLİKLER

C) OKUMA SONRASI YAPILABİLECEK ETKİNLİKLER BİRİNCİ ETKİNLİK: Tartışma Sonrası

- Daha önce incelenen resimler çocuklara tekrar gösterilir. Bunların sanat eseri olup olmamasıyla ilgili yapılan oylama süreci tekrarlanır. Çocuklara önceki fikirlerinin değişip değişmediği sorulur. Düşüncelerini ya da düşünce değişikliğini gerekçeleriyle açıklamaları istenir.

UYGULAYICIYA
NOT

Sanattaki gerçekçilik (Gustave Courbet) ve gerçeküstücülük (Salvador Dali) akımları ile Jackson Pollock'ın resim sanatına getirdiği yenilikler üzerine konuşup tartışmanızı derinleştirebilirsiniz.

İKİNCİ ETKİNLİK: Değerlendirme

- Üç dört kişilik gruplar oluşturulur. Çocuklara sanat eseri uzmanı olduklarını hayal etmeleri söylenir. Gruplardan sanat uzmanı rolü içinde düşünmeleri ve bir sanat eseri tespit etme “kılavuzu” oluşturmaları istenir. Gruplar bu kılavuzda bir sanat eserini sanat eseri olmayandan nasıl ayırt edeceklerini, hangi ipuçlarına bakacaklarını ve bu ipuçlarını nasıl kullanacaklarını anlatır. Daha sonra tüm gruplar kılavuzlarını sırayla sunarlar. Her paylaşımın ardından o grubun sunduğu düşüncelere yönelik genel bir değerlendirme yapılır, gruplar kendi kılavuzlarında yer almayan maddeleri tespit ederler. (Alternatif Uygulama bölümünde bu değerlendirmenin nasıl kullanılacağına yer verildi.)

ETKİNLİKLER

UYGULAYICIYA NOT

Gruplara kılavuzlarını aşağıdaki ölçütler üzerinden değerlendireceğinizi söyleyin. Bu ölçüğü gruplara çalışma öncesinde vererek kılavuzlarını buna göre hazırlamalarını isteyin.

1. Tartışmada ortaya atılan argümanları kullanma
2. Düşüncelerini açık ve anlaşılır bir dille yazma
3. Grup çalışmasına katılmaya istekli olma
4. Grupta verilen görevleri yerine getirme
5. Grup içinde fikirlerini dile getirebilme
6. Grup arkadaşlarını etkin bir şekilde dinleme

Alternatif Bir Uygulama

1. İsterseniz kılavuzların sunumları bittikten sonra tüm kılavuzlarda ortak olan görüşlerle benzer ve farklı olan düşünceleri gruplayarak yazabilirsiniz. Bir doğaçlama çalışması tasarlayarak benzer ve farklı düşünceleri tartışmalarını isteyebilirsiniz. Bu çalışmada çocuklar sanat eseri uzmanı gibi davranacakları bir toplantı ya da televizyon programı canlandırmasında bir sanat eserini sanat eseri olmayandan nasıl ayırt edeceklerini konuşurlar. Böylece ele aldığınız konuyla ilgili farklı bir tartışmayı drama kurgusu içinde yeniden düşünme olanağı yaratmış olursunuz.
2. Çocuklar kılavuzlarını hazırlama süreçlerinin sahne arkasını canlandırarak anlatabilirler. Neler yaptıklarını, kararları nasıl aldıklarını ve bu ürünü nasıl ortaya çıkardıklarını doğaçlamalarla gösterirler.
3. Çocuklardan bu kılavuz maddelerinden yararlanarak sanat eseri olduğunu düşündükleri bir heykel, bir şarkı veya bir resim seçmelerini ve bununla ilgili düşüncelerini gerekçeleriyle açıklamalarını isteyebilirsiniz.

Kaynak Referans

Nihan Akkocaoğlu Çayır (2021), İlkokul İçerik Uygulama Örnekleriyle Öğretmenler İçin Çocuklarla Felsefe (P4C) Rehberi, Pegem.

